

محمد رضا رسولی؛ کارگردان فیلم «سورنجان» در گفت و گو با «صبا»:

من از تئاتر، ادبیات نمایشی و صحنه می آیم

دلارام صادقی
گفت و گو

«سورنجان» نام فیلمی به نویسندگی صحرا رمضانیان و کارگردانی محمد رضا رسولی است که در گروه هنر و تجربه اکران شده است. این فیلم اولین فیلم بلند رسولی بوده و در سال ۹۶ ساخته شده و در باره سه هم‌دانشگاهی است که پس از سال‌ها در خانه‌ای مرموز باهم ملاقات می‌کنند، در حالی که از دواج کرده‌اند و در این خانه قدیمی رازهایی برملا می‌شود. بازیگران این فیلم عبارتند از: بهدقت و لیان، امیر بهادر اورعی، مهدخت مولایی و میلاد کی‌مرام. گفت و گویی با محمد رضا رسولی داشتیم که در ادامه می‌خوانید.

«سورنجان» اولین فیلم بلند شما در مقام کارگردان است و پیش‌تر فیلم‌های کوتاه می‌ساختید؛ فیلمنامه «سورنجان» چه ویژگی داشت که شما را مجذوب به ساخت آن کرد؟
سال ۹۶ بسیار در تلاش بودم که بعد از فیلم‌های کوتاه‌م به سراغ ساخت فیلم بلند بروم، اما از طرفی نمی‌خواستم فیلم سینمایی باشد و من فیلم‌اولی محسوب شوم؛ به همین دلیل تصمیم داشتم یا پروانه وینتو که برای هنر و تجربه هست اولین فیلم بلند خودم را بسازم. در همان سال به دنبال فیلمنامه بودم و خودم تعدادی قصه داشتم اما در نهایت با توجه به صیغه رقلمت یا نویسنده فیلمنامه، صحرا رمضانیان که یک نمایشنامه‌ای به نام «مرمت و آثار باستانی» داشت، این نمایشنامه را خواندم و احساس کردم به فضای سینما نزدیک است، در نتیجه تصمیم بر این شد که به قلم خودم رمضانیان از نمایشنامه اقتباس فیلمنامه کنیم و اکنون نتیجه کار را در سینما مشاهده می‌کنید. نمایشنامه اولیه جایزه جشنواره جهانی تئاتر فجر را در سال ۹۵ دریافت کرده بود. من از تئاتر، ادبیات نمایشی و از صحنه می‌آیم و همین نزدیک بودن

فضای داستان به ادبیات نمایشی مرا جذب کرد. قصه‌هایی برای من جذابیت دارد که به‌جای آن که فضای احساسی داشته‌باشد، در آن فضای تعقل و منطق در جریان باشد. همیشه فکر می‌کنم که ما باید از خودمان شروع کنیم، همان‌طور که معتقدم جامعه از پایین به بالا درست می‌شود. احساس کردم که در این فیلمنامه می‌توانیم قشری از هم‌تسل‌های خودمان، برای مثال ده‌شصتی‌ها، آدم‌هایی که در ظاهر روشنفکر هستند و به‌طور معمول برای هم‌تسخه می‌پیچند اما در نهایت در مواجهه با انتخاب‌هایشان دچار اشتباه می‌شوند را نقد کنیم. در واقع «سورنجان» به نوعی نقد خودمان بود.

فیلم تک‌لو کیشن است و مکتبی که در آن روایت می‌شود یک خنثی قدیمی است که فضای آرامی در آن جریان دارد و این آرام بودن به بییننده‌القامی شود.

آرام به آن معنا نیست و چیزی که مدنظر ما بوده و سعی کردیم رعایتش کنیم، را کد بودن ارتباط بین زن و شوهر ساکن در این خنثی بوده است.

همان‌طور که اشاره داشتیم؛ فیلم یک‌لو کیشن دارد، آیا این موضوع به دلیل اقتباس از نمایشنامه بود که شما هم از یک لوکیشن برای کار استفاده کردید؟

بله؛ زیرا در نمایشنامه هم قصه در یک خانه روایت می‌شود. در مرحله تولید و چه بعد از ساخت برخی از سینماگران که فیلم را دیدند، به من گفتند که پروژه و تجربه سختی را انتخاب کردم زیرا فیلم ریتمی کند و چهار بازیگر دارد که تک‌لو کیشن است، برای آن‌ها جذاب و هم‌عجیب بود که چرا به لحاظ کار و روایت ما با سراغ این فیلم سخت رفتیم.

در روند روایت فیلم «سورنجان» کاراکترها متوجه رازهایی از یکدیگر می‌شوند و در سینمای ما از این دست فیلم‌ها وجود داشته‌اند که به این موضوعات بپردازند، شما از چه ویژگی‌هایی در ساخت و پرداخت فیلم استفاده کردید تا از کلیشه دور بماند و متفاوت‌تر از فیلم‌های این‌چنینی عمل کند؟
دلیم می‌خواست مدلی کارگردانی خودم را تجربه کنم برای مثال

در فیلم، کات‌های ۱۸۰ درجه داریم و صحنه‌هایی خط قرضی را می‌شکنند، سعی کردم ریتم تندوین پایین باشد و به جای آن که پلان‌های متعدد در قصه داشته باشم، ریتم را در کاراکترها، بازی و حس منتقل کنم. این‌ها عناصری بودند که قصه را برای من متغیوت کرده است و من تا این لحظه که با شما صحبت می‌کنم بسیار بیلت تجربه ساخت این فیلم، بیشتر از همه چیز خوش حال هستم.

فیلم را از ابتدا برای اکران هنر و تجربه ساختید یا با مشارکت شورای صنفی به این نتیجه رسیدید؟

از همان ابتدا تصمیم بر اکران هنر و تجربه داشتیم؛ زیرا پروانه ساخت ما، ویدئو است و این پروانه فقط برای اکران هنر و تجربه است که در جشنواره فجر نمی‌توان شرکت کرد اما در جشنواره‌های خارجی می‌توان حضور پیدا کرد. فیلم‌هایی در گروه هنر و تجربه اکران می‌شوند که پروانه سینمایی دارند و یک سری هم پروانه ویدئویی دارند اما نکته بسیار خنده‌دار جشنواره فیلم فجر پارسل این بود که جایزه هنر و تجربه به فیلم‌هایی تعلق می‌گیرد که همه پروانه سینمایی دارند؛ یعنی فیلم من اجازه شرکت در جشنواره را ندارد اما اکنون در هنر و تجربه در حال اکران است و این موضوع خنده‌دار است که چرا جایزه هنر و تجربه به فیلم‌هایی داده می‌شود که خیلی از همین فیلم‌ها حق اجازه در این جشنواره را ندارند.

بازیگرانی که در فیلم «سورنجان» ایفای نقش می‌کنند غیر از میلاد کی‌مرام، شناخته‌شده و تجربه‌تستند. از دلیل این ترکیب و چینش بازیگران بگویید.

از ابتدا قرار نبود که آقای کی‌مرام هم در فیلم حضور داشته باشد. اعتقاد شدیدی به کار گروهی داشتم برای مثال خانم ولین و آقای اورعی دو بازیگری هستند که من فیلم‌های قبلی‌ام نیز تجربه همکاری با آن‌ها را داشتم. ما از فیلم‌های کوتاه شروع کردیم و به تجربه فیلم بلند نیز رسیدیم، دو تا سه ماه بود که تمرین می‌کردیم، به مدت یک ماه و نیم به دنبال لوکیشن بودم و هیچ سرمایه‌گذار و تهیه‌کننده‌ای نتوانستیم فقط انگیز می‌بود که ما را به سمت جلو حرکت می‌داد. در دقیقه ۹۰ توانستیم سرمایه‌گذار و تهیه‌کننده

برای فیلم پیدا کنیم و در صحبت‌هایمان به این نتیجه رسیدیم که از یک بازیگر بهره‌استفاده کنیم. اگر به روزهای فیلمبرداری باز می‌گشتم تحت هیچ شرایطی از بازیگر بهره‌استفاده نمی‌کردم و برای آن نقش مانند دیگر بازیگران «سورنجان» از تئاتر استفاده می‌کردم.

به هر حال زمانی که بازیگر بهره‌استفاده می‌کنند برای تهیه‌کنندگان ریسک به همراه دارد.

صد درصد. ما اصولمان را بر اساس تجربه‌ها به دست می‌آوریم و در خصوص این فیلم اگر به روزهای فیلمبرداری بر گردیم به هیچ وجه بازیگر بهره‌استفاده نمی‌کنم.

فیلم «سورنجان» را در جشنواره‌های خارجی شرکت دادید؟
به آن صورت در پخش بین‌المللی فعالیت انجام دادیم. بعد از این فیلم، دوبار تا مرز پیش تولید ساخت فیلم بعدی‌ام رفتم و بنا بر شرایط کار و اقتصادی مملکت اتفاق‌هایی که در دو سال گذشته افتاده، لغو شد. فیلم به جشنواره صوفی بلغارستان رفت و در آنجا نمایشی داشت. سال ۹۷ نمایشی در جشنواره جهانی فیلم فجر و یک اکران هم در کشور اتریش داشته‌است.

اگر نکتهای منته‌ی‌فرمایید.
فکر می‌کنم در فضای حاکم بر سینما، شیوه اکران فیلم‌ها و نحوه توزیع سرمایه، بیشتر از آن که مشکل مدیریتی داشته باشیم، مشکل اصلی ما با اشخاص است. تهیه‌کنندگان، کسانی که پروانه ساخت صادر می‌کنند و بر اساس ارتباطاتی که دارند یک سری بودجه‌ها را به فیلم‌های خاصی می‌دهند. این مافیاضریه عجیبی به سینما می‌زند مخصوصاً مافیایی که حول محور پول می‌چرخد و قاعده‌های تدارک‌زیرا اگر داشت، اکنون ما این میزان سریال‌های نمایش‌خنگی تولید نمی‌کردیم. این کمیته‌های اقتضایی یا سینماگران انجام می‌دهند و به عقیده من اکنون فقط پول مطرح است، یا این رویه در سال‌های بعدی اوضاع ناپسندتر می‌شود و عادت تماشاگران فیلم در سینما و اکران در آینده آسیب می‌بیند؛ زیرا ایحس سریال‌های نمایش‌خنگی مافیاست و در جهت سود ملی است.